

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

M. SADOVEANU. — Cearta (nuvelă).

I. M. MARINESCU. — Pribeagul (poezie)

GABRIEL SUTZU. — Oraș Francez (poezie).

N. DUNĂREANU. — Pribeagul (nuvelă).

G. V. BOTEZ-GORDON. — Samariteanca (traducere din Edmond Rostand).

T. PORUCIC. — Ruinele Stepei.

I. SCURTU. — Cronica.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate . 12 ,

A APĂRUT:

TEATRU

VOLUMUL IV

DE

V. ALECSANDRI

Prețul Lei 1.50

A APARUT:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GENIU PUSTIU

ROMAN INEDIT

DE

MIHAIL EMINESCU

EDIȚIA II

SUB ÎNGRIJIREA D-LUI

ION SCURTU

Prețul Lei 2.--

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

CEARTA

În cea dintîiu zi frumoasă a primăverii, în postul mare, o lumină de aur, un vînt cu mireazma pămîntului umed, m'aŭ scos în marginea satului, spre luncă și spre ogoarele oamenilor. — Mi-se părea nou satul nostru cu casele deodată luminate, zimbînd unei soare prieten. Pășeam încet, cu sufletul plin de amintiri; priveam ca printr'un abur, pe cărările din marginea drumului, nezbicite încă, puî de oameni cari lepăiaŭ cu picioarele goale, cu ochi de lumină supt păr bălaiu; priveam un roiŭ de musculite, un zbor de fluturi, care juca ca o flacără, — și auzeam nelămurit o frîntură dulce de cîntec, un glas pierdut de cucuș ca un strigăt prelung de bucurie, ce răzbătea printre ramurile unei livezi abia înmugurite.

Și cum eșeam din sat, deodată mă izbi mirosul ascuțit al pămîntului, și mi se deschise înaintea ochilor o arie întinsă, neagră, pe care se înșirau plugurile cu boii albi și plugarii albi, răsturnînd vâlurile negre, pârînd înfloriri de spumă pe această întunecoasă mare dreaptă. Și'n fund lunca de lozii verde deschisă, înecată de aurul soarelui, și dincolo, la dreapta, în văi depărtate, un fulger de oglindă o întindere de apă rămasă din răvărsările primăverii.

Și'n liniștea aceasta adîncă, cu miros de primăvară, cu ușorul abur al deșteptării după adîncul somn de iarnă, — mă zgudui neplăcut, mă trezi ca dintr'un vis, răcnetul oamenilor... Auzii dintr'odată un strigăt întăritat, apoi o izbucnire de glasuri minioase, care urcaŭ și scoboraŭ citeodată tari, citeodată nelămurite, innăbușite, grele... Treșărînd, privii în jur. Credeam că cearta e îndărătul meu, lingă mine, așa de puternice treceaŭ sunetele prin văzduhul curat. Dar glasurile veneaŭ de departe, de la oameni adunați la o margine de ogor, spre luncă; acolo minii se ridicaŭ, vînturînd, se zbuciumaŭ trupuri, în larma de val a miniei.

Iar cînd mă apropiaî, văzuî că se certaŭ nepoții lui Vasile Bujor, moșul satului. Eraŭ șase, toți nați și sprinteni. Cu sprincenele apl-

cate pe luminile ochilor, cu giururile întinse, cu grumajii incovoiați, parcă voiaū să treacă unii prin alții: trei deoparte și trei de alta.

Și-și înălțau brațele zguduind ceva nevăzut, cu minile, în văzduh: răcneau adinc, în învăluirii nedeslușite de vorbe, doî cu oticele în-nălțate, pe cind din liniștea ogoarelor alergau din toate părțile oameni, ca să potolească minia. Pe cind harța lor creștea, unii sătenii soseau gifiind greū, cu sufletul la gură.

«Ce, mă? nici-un pas, nici-o palmă nu dăm! dreptul nostru! Cum să treci cu brazda prin ogorul nostru?»

— N'am trecut! strigă altul, în involburarea glasurilor, am tras brazdă pe locul nostru, să știi!...»

Și deodată brațele se înlănțuiră, se încleștară în trupuri.

«Săriți, măi, săriți, fraților, că se omoară!...» strigau din jur plugarii. Și se năpustiră, puseră brațele, puseră umerii, într'o zarvă care scădea și creștea tunind, — și porni o învălmășeală sălbatecă, cu capete plecate, din care răsăreau deodată frunți scuturînd plete încilcite.

Și glasuri: «Nu da! nu strînge! ține-l!» Apoi răcnete de durere. Și deodată învălmășeala se sfărma: sătenii trăseseeră în toate părțile, țineaū strîns, domoleau pe nepoții moșului, cu vorbe de împăciuire, pe cind ei tot mai priveau unii cătră alții cu capetele aplecate, cu ochii incrunțați, unii cu pete de sînge pe obraz. Cursese sînge pe pămîntul care prisosise strămoșilor, care hrănise rînduri de părinți, de feciori și de nepoți!

După ce intrai și eū în vorbă, după ce încercai, pe cit putui, să le îmblinzesc sufletele, mă întorsei spre sat, prin pacea cîmpiilor. Din lunca de lozii veni strigătul singuratec al cucului; în depărtări, în liniște, izvoraū aburi din pămînt; izvora acum și liniștea parcă din acel pămînt pe care cu citeva clipe mai înainte era să curgă sînge de frați. Și o mihnire mare îmi învăluia sufletul cum mergeam prin soare, prin vîntul care venea din depărtări drepte și trecea în nemărginire, o milă pentru bieții oameni cari nu înțelegeau sărbătoarea mare, a văzduhului și a pămîntului, cari sfărîmaū pacea și frăția pe această moșie bătrînă, pe care strămoșii, înfrățiți, luptaseră, o hrăniseră cu sînge apărînd-o, care ajunsese odinioară tuturor, și care acum nu mai ajungea!

Încet, prin lumina primăverii, intrai în sat, cu sufletul îndoit. În urma mea veni și vestea dela ogoare, și oamenii vorbeau despre vrajba aceasta iute care înveniza sufletele unor rude, vorbeau domol ca despre o moarte năprasnică.

Iar spre seară bătrînul Vasile Bujor chemă pe nepoți la el acasă.

Casa moșului era cea mai veche din sat ; cu dragoste o priveam totdeauna, pentru-că-mi aducea aminte de multă lumină din trecut. Odată, în copilărie, mult mă minunaî eu de casa aceasta ; și de-atunci intru nimic nu se schimbase. Tot așa era, cu acoperișul țuguat, cu roata de car într'o țăpușă, în vîrf, și cu bradul cel mare strîmb, alături. Din bradul acela se auzeau în fiecare an, întiiu după somnul ernii, cîntările oaspeților primăverii. Prin el țipa furtuna ca un glas de jale, peste sufletele necăjite, cînd vara se călătorea cu bucuriile și cu dragostele ei. Iar eu, în acei ani depărtați, cînd veneam din tirgușorul Vascanilor, cu mama, la tata-bătrîn, înainte de a vedea satul, suind încet culmea cu trăsurica veche în pasul cailor, zăream întiiu virful întunecos al bradului ; apoi, ajuns pe deal, deodată parcă în umbra lui se desfășurau toate căsuțele sătenilor, toate pilcurile de verdeață ale grădinilor ; și supt el, cînd intram în sat, totdeauna stătea o față mare, vre-o nepoată a moșneagului, privindu-mă dreaptă, cu ochi întunecoși în cari luceau două puncte de soare.

Acolo își chemă moșul nepoții, după cearta singeroasă de dimineață, și după zvoana plină de grijă, de peste zi, a satului. Acolo, supt bradul strîmb, sta el pe un scăunaș vechiu de stejar, cu spatele răzimat de trunchiul copacului ; sta și privea pe băeți printre sprincenile tufouse, cu gura multă vreme mută în barba scurtă, albă. Adus de spate, cu minile pe genunchi, sta apăsător parcă de o durere mare, învălit de bunda neagră, străveche, încins cu chimirul lui vechiu, pe care din tinerețe îl purta. Străbuna, mătușa Mărioara, sta mai la o parte, pe pămînt, cu fața sbîrcită grămădită deasupra genunchilor, cu doi ochi miitei, șterși, țintiți înainte. Se strînseseră și feciori, bătrîni și ei, cărunți, și nepoți, și nepoate, un sfert de sat ; umpleau ograda, așezați pe prispă, ori supt streșina bradului, și așteptau.

Ș'atuncea s'a uitat moșul Vasilie Bujor țîntă la cei șase flăcăi cari stăteau în picioare dinnaintea lui, s'a uitat multă vreme, ș'a dat din cap cu întristare. A zis încet :

„ Grele vremuri, bre... grele vremuri... În vremea mea erau alte cazuri, dar ticăloșii de acestea nu ! De ce-ați vrut, mă, să vă 'njunghiați ? »

Băeții, nații, sprinteni, de-abia scăpați din oaste. tăceau, se uita în pămînt. Unul din cei bătrîni, dela spatele lor, mormăi și injură înăbușit.

« A dat Dumnezeu-sfîntul soare și vînt bun și toată lumea ese să facă ce-au făcut și alții, — urmă încet moșneagul : ce-au făcut și alții mai de demult. să are și să samene, că atita-i al nostru, ce-avem noi altceva ? N'avem nimic, numai pămîntul nostru... Bre, ș'am ajuns în

zilele acestea să aud că vă tăiați ca păgini... Bre, are să vă bată Cel-de-sus, că stropiți cu sînge pămîntul care vă hrănește !...»

Strămoșul vorbea încet, fără să dea din mîni, cu trupul neclintit. Eū mă așteptam la o izbucnire de vorbe, el rosti domol numai aceste cuvinte ; dar, după ce tăcu, un fior mi se strecură priu suflet, și de bună seamă că același fior trecea prin toate piepturile celor din jur cari erau sînge din sîngele lui.

Moș-Vasile Bujor tăcu, și dintr'odată baba Mărioara, grămădită asupra pămîntului, începu a suspina cu amar ; glasul îi crescū tremurînd, îi curgeau lacrimi pe colțul erbii și bocea ca la o înmormîntare. Feciorii, nepoții, strănepoții, în jur, tăceau încremeniți.

«Ce-î, Mărioară ? rosti domol bătrînul. Asta-î bucuria bătrînețelor noastre !...»

Și moș-Vasile își lăsă capu 'n piept, în umbra înserării care cucerea casa veche și bradul, îndesîndu-se ca o negură nesimțită.

Atunci glasuri din urmă porniră, îndemnînd pe flăcăi să treacă innainte, să ceară ertare ; bătrînul își ridică fruntea, prin virful bradului trecu un șuet domol, ca o plîngere tremurată.

Bătrînul voi să mai zică ceva, apoi dădu încet din cap, — și deodată porniră în jur a suspina ș'a plînge nevestele și fetele ; băieții se apropiară și sărutară pe rînd mina moșului, după aceia se întoarseră unul spre altul, cu privirile muiate, se îmbrățișară, se sărutară.

Și prin brad trecu a doua suflare tremurată, că plîngerea unei ființe chinuite.

Iar eu priveam, prietene, cu sufletul înfiorat toate acestea, căci pînă atunci nu pricepusem legăturile adînci dintre sufletele oamenilor și tot ce-î înconjoară ; căci eū așteptam o izbucnire mare și nu vedeam nimic din ce așteptam : oamenii măi mult tăcuseră, iar lucrurile neînsuflețite parcă aveaū un suflet ascuns care tremura de durere.

MIHAIL SADOVEANU.

PRIBEAGUL

La hanul ce-i de lîngă drum
Și-opri pribeagul roibu 'n spume :
Goniți fugea din țara lui
Spre necuprînsa lume.

Ș'a stat o clipă vii să bea
Din mîna unei mîndre fete,
O clip'a stat și-î fu de-ajuns
De dragu-î să se'mbete.

Căci cupa-î lunecă din mîini
Și-l cupleşî un plîns amarnic :
— Rămii di-acu să pier aci,
Vrăjiiule paharnic!...

ORAȘ FRANCEZ

(Din «*La sandale ailées*» de HENRI DE RÉGNIER)

Mă scol în zori și orașul în urma mea rămîne...
 Trotuarele răsună, de-alungul lor cînd treci,
 Cald soarele s'abate pe-olanele bătrîne,
 Grădinele 's albastre de flori de liliiecî...

De-alung de negre ziduri, supt bolți de pomi în floare,
 Cînd mergi, în cale-ți ese de-apururi un ecoi,
 Iar pietruita cale răzbate 'n drumul mare
 Ce trece prin foburguri și piere 'n cîmp din nou.

Și iată-mă de-odată ajuns pe deal, de unde
 Sclipînd tăcut în soare, îl vezi culcat în vale
 Sîrac și singuratic, sfios cum se ascunde
 Orașul meu cu streșini și porți patriarhale.

Așa se vede-orașul... Supt două punți arcate
 Un rîu domol se scurge cu ape somnuroase,
 Iar arborii șoselei sînt par'că de-o etate
 Cu turla ce privește mirată peste case.

Din cînd în cînd, prin aer, plutină își face cale
 Un murmur lung ce urcă... S'aud zgomote vîi,
 Bat mairuri și ciocane greoaie 'n nicovale
 Și crește-o gîlăgie de glasuri de copii.

Din viața-î monotonă, de cînd se află 'n lume
 Nici amintiri nu are, nici zile mari, nici rost.
 E-un biet oraș ca altul, obscur și fără nume
 Și tot așa de-apururi va fi precum a fost.

E-asemeni celor-l'alte văzute mai 'nnainte
 Pe lande, pe platouri și-aiurea 'mprăștiate,
 De-al cărui umil nume francez, ți-aduci an.înte
 Cu grei printre grămada atitor nume-uitate.

Și totuși cînd uritul te poartă la 'ntimplare
 Din zori pînă 'ntr'amurgul cînd cresc umbrele sure
 Și soarele coboară pe dimburi și dispare
 Posomorînd cărarea ce trece prin pădure ;

*Cînd formele, spre seară, devin misterioase
Și drumul lung răsună supt ostentitul pas,
Și apele din scocuri se zbat tumultuoase,
Iar vîntul se trezește dînd salciilor glas,*

*Tîrziu de tot, cînd noaptea m'aduce iar acasă,
Punînd un capăt trudei și rătăcirii mele
Și văd cum în fereastră s'aprinde luminoasă
O lampă după geamul rămas fără perdele,*

*Renăște 'n mine iarăși puterea obosită
Și 'n timp ce-mă caut urma pe ulița bătrînă
Alături, sint în umbră cum patria-mă iubită
Mî-arată 'n noapte drumul, ținîndu-mă de mînă!...*

GABRIEL SUTZU.

PRIBEAGUL

Locuiam pe atunci în Huși, oraș mic, liniștit și ascuns într'o vale verde. De jur împrejur grădini și vii, lucrate cu îngrijire, se așterneau ca o coroană pe fruntea orașului. Viața era frumoasă, mai ales vara cînd începea a se coace poama. Din dealuri, orașelul răsuna de cîntece, de strigăte; iar tîrziu, pe cînd luna lumina crestele, șiruri de tineri și bătrîni coborau spre casă, la olaltă, voioși și plini de dor.

Mî-aduc aminte cu multă dragoste de viața ce am dus-o acolo, de primblările acelea singuratece, pe care le făceam în diminețile limpezi de vară, pe un drum neted și străjuit de măcieș în floare și atunci păreri de rău se nasc în sufletul meu. Noaptea, cîte-odată, rătăceam pe drumurile întinse ale orașului, ascultam șipotele cum murmurau lin în înginarea privighetorilor care nu mai tăceau, apoi mă întorceam obosit acasă.

Era o seară de Maiu. Cu argint poleia luna toate din preajma mea. Pe străzile pustii pătrunde slab strigătul pompierului din turn, care tropăea cu ciubotele lui grele. Ajuns acasă, deschisei ușa și intrai în odaie. Mă dezbrăcai, urcîndu-mă în pat; dar, cu toată silința mea de-a dormi, somnul nu venea. Mă chinuia luna care, spionîndu-mă prin fereastră cu razele ei, îmi desprindea în suflet atîtea amintiri pierdute în umbra trecutului. Mă ridicai atunci din pat, apropiîndu-mă de fereastră și-o deschisei. Un teiu din față aduse o mireasmă dulce

în încăperea mea. Stătui așa cite-va clipe, privind la căsuțele din față; voiți să trag perdeaua, dar în clipa aceea un sunet de vioară străbătu liniștea. Așa de armonios mi se păru cîntecul acela și așa de viu răsună în puterea nopței, încît, pentru o clipă, mi se păru că visez. «Cine să cînte oare la o vreme așa tîrzie?» mă întreai.

Fără să mai stați mult pe gînduri, deschisei ușa și eșii în curte. În clipa aceea cîntecul încetă. În fundul ogrăzei era o șură mare și pustie. De acolo mi se părea că vine melodia, și, după ce mă uitai în toate părțile, mă furișai pe lingă gard și în vîrfurile degetelor reușii să mă strecur pînă aproape, pitindu-mă în dosul unei clăi de fin; apoi, încet, mai făcui cîțiva pași și m'apropiai de perețele negru.

Un fișit încet, un glas nelămurit s'auzea din lăuntru. Trecură cite-va minute... auzeam numai bătăile inimei mele.

Peste puțin, un glas necunoscut rupse liniștea.

— Mă iubești mult, Anico?

— Tu nu știi? La ce mă mai întrebî?

Vorbele acestea mă puseră într'o încercătură mare.

«Anica?» îmi zisei mirat... «după nume mi se părea că-i fata crescută de suflet, de stăpîna caselor unde locuiam. Dar ce să caute? Cine-i cîntărețul?» M'apropiai iarăși, alipii urechea, și nu auzii nimic. În cea-l'altă parte a șurei știam o spărtură. Pe acolo, în bătaia lunii aș fi putut vedea tot. Frica de-a fi auzit, mă făcu să mă las. Mă răzimai din nou de perete și, după o tăcere lungă de tot, auzii cîțiva pași, pe urmă un glas subțire:

— De ce-ai tăcut? Cîntă-mi, Sandule!

— Să-ți cînt?

— Da.

— Spune-mi ce.

— Ce vrei.

O mișcare. Trecu puțin timp, apoi coardele vioarei începură să tînguie o melodie. Notele lungi, cu întretăeri jalnice, fermecați adînc liniștea nopței. Tresăreau și florile supt farmecul acelei cîntări, și ori-cine ar fi auzit cîntecul ar fi înțeles, că numai o inimă cuprinsă de iubire poate minui arcușul cu atîta foc. Pe neașteptate vioara tăcu. Simții apoi cum el se apropie de iubita lui, cum o strînge în brațe și cum o sărută. Voiți să mă depărtez, dar șoaptele lor mă țineră din nou ochii.

— Ai să-mi fii credincioasă pînă ce-oii învăța eu bine vioara?

— Nu sînt eu una de acelea care-și uită vorba, Sandule.

— Atunci vom merge unde-va, într'un sat, să ne cununăm... Am să pot eu cîștiga piinea.

— Ei! cînd are să vie și ziua aceea! — oftă fata. M'am săturat de atîta slugărie. Spune cucoana că are să mă mărite, că are să-mi dea zestre; dar pînă atunci va trebui să sufăr mai mult de cît o slugă.

Tăcură. După cîte-va clipe, el vorbi din nou.

— De-acuma plec.

— Te duci, Sandule?

— Da... că mîine am o mulțime de treabă.

La auzul acestor vorbe, mă depărtaî.

Multe zile trecură din seara aceea, și de Sandu cîntărețul nu mai aflăi nimic. Anica era tot așa de bună, harnică și răbdătoare la ocările stăpînei, ca și mai înainte. Din zi în zi însă era mai tăcută. Vroii de vre-o cîte-va ori să-i vorbesc, dar mă răzgîndii: «La ce ași turbura-o?»

Și nu știu cum, dar un respect mă cuprinse față de dînsa.

Serile care urmară, nu mai auzii cîntecul. Mă așezaî la pîndă. În zadar. Șura era pustie. Incăperea nu mai răsuna de melodiile pe care le auzisem în seara aceea. Incepusem să pierd nădejdea cînd, într'o zi, coborînd spre casă, întîlnii un prieten, care-mi vorbi între altele, cum un băetan de țară a venit la el cu rugămîntea de a-i arăta la vioară, iar în schimb să-i slujească pe lîngă casă.

Vorbele lui îmi aduse lumină. A doua zi m'am dus să'l văd. Băetanul era îmbrăcat în niște haine vechi și largi, de căpătat. Supt arcurile sprincenilor, luceau doi ochi negri și plini de foc. S'apropie sfios, voind să-mi sărute mîna. Din vorbă în vorbă mi-l împrietenii. Apoi începu să-mi istorisească cum a fugit de acasă din pricina părinților cari-l puneau la treabă și nu-l lăsaî să cînte.

— Și cum ai învățat vioara?

— De la niște țigani din sat.

— Și-ți place mult?

— Mă 'nnebunește, nu alt-ceva.

Il rugai să cînte. El își luă vioara în mîna și ne cîntă o doină... Îi tremuraî mînile, îi ardeaî ochii în mînuirea arcușului. Din seara aceea mi-l făcuî chiar prieten. Venea deseori la mine. Nicî-odată însă nu-i vorbiî de iubirea cu Anica.

Intr'una din zile auzii că au fugit cei doi. Vestea mă întristă. Intrebaî de dînșii, dar nu aflăi nimic. Veni toamna și eu, în serile lungi și negre, cînd vînturile jeluiaî prin grădini, mă gîndeam la iubirea jor și ce s'au făcut ei. Zilele se scurgeau repede. Odată luaî vorba cu stăpîna caselor, și atunci dînsa, încrețindu-și fruntea, bolborosi:

«Auzi, domnule?! Am vrut s'o mărit, s'o văd la casa ei și ea a fugit în lume, afurisita».

Era în al doilea an. Slujba mi-o făceam mai mult pe la țară, pe drumuri plăcute, prin marginea satelor albe.

Vizitiul meu, un țăran nu tocmai tânăr, mă fermeca cu poveștile lui.

Intr'o dimineață, treceam pe lângă pădurea din B., când deodată aud țipete de sitari. Întreb pe vizitiu. Ascultă și el, și într'adevăr că nu mă înșelasem. Hotărâsc că la întoarcere să ne abatem mai de vreme, poate ne-o cădea ceva la pîndă.

Era pe la mijlocul lui Martie. Cerul era limpede. Pămîntul mirosea a umezeală. Florile ne ațineau ici, colo, calea, par'că ne-ar fi șoptit: «Bine-ați venit!». O căldură dulce plutea în văzduh, și pe cîmp o mișcare, un freamăt al vieții de primăvară, pe care îl simțiam în sufletul tău, în inima ta.

Ne făcuserăm slujba și acum ne întorceam grăbiți spre cătunul din marginea pădurii. Eū strîngeam pușca la piept, arzînd de nerăbdare. Cînd intrăm însă pe rohatca satului, vizitiul îmi spune:

— Are să fie greu, cucoane, să stai la pîndă, mai ales că nu cunoști locurile.

— Atunci, ce-î de făcut?

— De, eū zic să ne abatem pe la Gavrilă Pușcașu. Il știam că-î bun vîntor, dacă o mai fi pe aici.

Fără a pierde vremea, vizitiul întoarse căruța și peste puțin ne oprirăm în fața unei căsuțe sărăcicioase.

— Măi Gavrilă! începu a striga vizitiul.

Așteptăm. Tăcere...

Dacă vede așa, se dă jos și în puțină vreme iată-l întorcîndu-se cu un om mărunțel, dar bine legat. Străinul se uită la mine, mă măsură cît-va timp. Eū nu pierdui vremea, îi spusei ce vreau, și după ce se codi puțin, primi să mă însoțească.

Soarele apunea cînd am ajuns la marginea pădurii. Vizitiul rămase la căruță, eū cu Gavrilă ne afundaram în desiș. Pădurea era plină de liniște. Pășeam tăcuți pe frunzele vesteșede, prin iarba subțirică ce răsărea.

— Ai mai fost primăvara asta la sitari? mă întreabă pușcașul într'o vreme.

— Nu.

El se uită la mine, îmi luă pușca, o privi și dădu din cap.

— Știu că are bune oțele.

La o poiană, ne oprirăm.

— Iaca, vorbi Gavrilă, arătându-mi cu mâna; dacă vrei să stăi aici, dacă nu, dincolo.

Își scoase apoi tabachera și, după ce-și răsuci o țigară, se depărtă. Eă mă așezai gata, la trunchiul unui copac. Acum cele din urmă raze se stinseseră. Pădurea se învăluia de o ceață ușoară. La zece pași departe, curgea Prutul. Apele turburî, glodoase, vijlîau cu zgomot innăbușit.

Trecu multă vreme, fără să simt ceva din ascunzătoarea mea; apoi de-odată, cînd nici nu mă așteptam, auzii deasupra capului o pîlpîitură. Ridicai pușca, dar pînă să pui la ochi, paserea perise. Voiî să mă întorc, dar în clipa aceea altă pîlpîitură, la spate.

Trăseî și sitarul căzu învîrtindu-se, cu aripele întinse, cu sîngele pe gură. Alte lovituri aă fost mai pușin norocoase. Intr'o vreme văzuî că băteliștea a încetat. M'apropiai de tovarăș, care stătea ghemuit într'o tufă și-l întrebaî:

— Ce zici? Să mergem?

— Eă zic să ne dăm mai lingă mal, c'or să mai iasă.

Mi-ar fi fost și rușine să mă întorc numai c'o dihanie.

Abia ne așezăm la trunchiul unui plop, și din spre partea dimpo-trivă a pădurei s'auzi un zgomot de pași. Amîndoi întoarserăm ca-petele. Dintre tufe se zări o femeie.

Țeranul o privi lung și par'că voi să spue ceva. Eă il întrebaî.

— Pe cine o fi căutînd?

— Eî, pe cine...! Pe bărbatu-so.

— Bărbatu-so?

— Da.

Își întoarse capul, se uită în desîșul unde intrase femeia, și vorbi:

— Știu că-î năcăjîtă, sāraca!

— Da' de ce?

— Heî! lungă poveste!...

— N'ai vrea să mi-o spuî și mie? il întreb eă, cam mirat.

— Să țî-o spun?... Bine!... Să tot fie vre-o doi ani, de cînd a venit în sat femeia asta și cu bărbatu-so. La început nu-î prea băgam în seamă; dar cînd am auzit că el știe să zică bine din scripcă, îndată ne-am împrietenit, mai ales că n'aveam lăutari în sat.

«Cînta pe la hori, pe la nunți, și aă strîns părăluțe și din ce aă mai avut ei, aă făcut în scurtă vreme o casă. Anul trecut nevastă-sa îi face o fată. M'a chemat și pe mine la cumătrie și, îți spun drept, am petrecut așa de bine, că n'oiu uita nici-odată. Era după Crăciun. La vre-o lună de zile și mai bine, il văd pe om supărat! «Ce ai?» il întreb eă. El îmi răspunde: «Ce să am, bădiță Gavrilă? M'aă luat

la oaste, la flotilă, pe cinci ani». Și plecă oftînd. A umblat băetanul încoace și încolo, a cheltuit, doar l'or da în trupa cu schimbul, dar unde a fost chip! Toamna s'a și dus. A dat Dumnezeu că s'a îmbolnăvit copila. Nevastă-sa singură și necăjită, vai de ea, nu mai știa ce să facă de supărare. Atunci îi trimite vorbă: «Vin' Sandule, că moare copila». Și a venit, săracul, într'o noapte, fără să-și ceară voe. A stat o săptămînă și copila tot bolnavă.

«De la cazarmă, dacă aș văzut că nu mai vine, l'aș dat dezertor!

«Aș trimis vorbă în sat și l'aș prins. Două zile l-a ținut închis primăria, și zice că rău l-aș bătut jandarmii.

«Într'o seară cînd să-l pornească în jos, cum s'a furișat, ce-a făcut, a scăpat din mîinile lor și de frică a trecut Prutul. Iacă e luna de cînd pribegeste dincolo. Într'o vreme auzisem că venea noaptea în sat; acuma, de cînd s'aș pus jandarmii la pîndă, vine numai pînă la mal și de acolo vorbește cu nevasta».

— Și el are să vie? întrebaî eu.

— Dacă venit nevasta, de bună seamă.

M'apropiaî lingă mal. Un vînt rece venea din spre Basarabia. — Așteptam cuprins de nerăbdare... Apoi, pe drumul care duce la Leova, zării o umbră înaintînd. Cînd ajunse la mal, se opri. Era liniște. Numai Prutul despica liniștea cu mersul lui grăbit. Liniște,... apoi un glas tremurător, glasul unui suflet chinuit atinse inimile noastre...

— Anico-o!...

De pe malul nostru răspunse femeia.

— Ce mai e pe acasă? întrebă el.

— Greu! oftă Anica.

— Da' tu, cum o duci? Nu vrei să te întorci?

El tăcu.

— Iaca eu m'am sfătuit cu oamenii, și mi-aș spus că, dacă ai veni, poate te-ar erta.

Îl văzui mișcîndu-se, încercînd să se apropie.

— Zamfirei cum îi mai este?

— Ia... tot gogeste!

Nu sîrși bine vorba, femeia, și din deal se văzu sentinela rusească, eșind din gheretă.

«Nazat!» strigă lăsînd pușca în jos, de pe umăr.

Sandu făcu doi pași îndărăt, gata să plece. Femeia, întinzînd mîinile, începu să strige cu glas rugător.

— Sandule, de ce nu te hotărăști să vii? Cum ai zis acuma cite-va zile?

— De!... știu eu ce să fac!?! Las' că voi vedea eu...

Voi să mai spuie ceva, dar, văzînd pe santinelă că s'apropie, se depărtă.

Cele din urmă vorbe îmi pătrunseră cu durere în suflet. Stătuî așa nemișcat, și nu știam ce să zic, nici ce să cred.

Femeia rămase acolo ca încremenită și par'că tot mai aștepta ceva. Atunci sării de la locul meu și înaintai spre dînsa, voind să-î vorbesc.

Dar pînă să ajung, se făcu nevăzută în pădure. Mă întorseî înapoi la pușcaș și-î făcuî semn să mergem.

Pornirăm încet pe cărarea îngustă și tot drumul mă gîndii la viața celor doi, și ce greu trăesc mulți pe lumea asta!...

N. DUNĂREANU.

EDMOND ROSTAND

S A M A R I T E A N C A

(LA SAMARITAINE)

EVANGHELIE ÎN 3 TABLOURI, ÎN VERSURI

BCU Cluj / Centrală tradusă de library Cluj

G. V. BOTEZ-GORDON

ALT TÎNĂR.

Doi Christî vor fi!

ALT TÎNĂR.

Unul!

VOCI DIFERITE.

Doi!... Unul!... Da!... Nu-î!...

UN BĂRBAT.

Dar Christ e pe lume!

MAI MULȚI.

Și numele lui?

UN TÎNĂR.

E Iuda Galiotul!

ALT TÎNĂR.

Ba-î-Ioan ce botează!

PREOTUL.

Christ tare-î și vesel!

UN BĂTRÎN.

Ba el se 'ntristează,
Și-i slab...

UN TÎNĂR.

Vine, dacă...

NEGUȚITORUL.

E falș ! Vine însă...

PĂSTORUL. (În timpul cînd el vorbește, pe drum, pe culmea dămbului, apare
Isus cu Apostolii).

A, de-astă-zî credința în Christ vă e stînsă,
Ea nu vă mai este. O inimă de șerpe,
De cît o stîrnire la sfezi, vorbe sterpe !...
Ci eă spun că vine. Orb spiritul e
Dar inima 'l vede... El vine !... Cum e ?
De-o fi precum spuneți așa orî așa,
Nu știu. Va fi însă cum dînsul va vrea !
Cu ce drept de altfel anume-adunați
Voî, ceî ce-interesul vă ține legați,
Avînd noi speranțe de-a fi mîntuiți
Speranța aceasta prin sfezi o mînjiți ?
Vă spun că el vine ! Samaria toată
O știe, și gloata e încredințată.
Sufînd cu mînie el va mătura,
Ca vîntul ce 'n spicul cel gol ar sufla,
Mîndria ș'al vorbeî netrebnic șirag !
El vine ; e colo ; pe-al vecilor prag
E-acum, ș'al cunoaște avea-vom noi știre !

PREOTUL.

Pe ce ?

PĂSTORUL.

Nu știu, poate, așa, pe-o privire,
Pe glas, pe-o mișcare, mai știu eă acum !...

ISUS. (De pe creasta dimbului, arătînd orașul din depărtare).
Acela-î Sichemul ?...

PĂSTORUL.

Ia vezi-ți de drum !

(Va urma)

RUINELE STEPEI

... movile. a căror urzeală e taina trecutului și podoaba pustului...

Odobescu.

Romancierul rus Danilevschi, un Odobescu al Rusiei, care a desris de multe ori natura și viața stepelor Rusiei, zicea :

«Cunoașteți voi acele țări, unde milioanele de ciocirlii în filfiiala aripilor lor, cîntă diminețele verii, unde cîrduri-cîrduri de cocori și dropii despică aerul transparent ca cristalul? Acolo valurile colilieii mătăsoase îți desmeardă vederea, parfumul florilor îți înneacă respirația și miliardele de greieri cu țiritul lor nesfirșit îți închină cugetul spre ideia Nirvanei, făcîndu-te să uiți de tine însuși, contemplînd fermecătoarea natură.»

Danilevschi cunoscuse stepa virgină în toată frumusețea ei și a putut s'o descrie; astă-zî însă nu mai poți s'o vezi, căci toată este urită, săpată, găurită de mine, împetrișată de sate și orașe.... Ici și colo, întimplator, se mai găsește cîte un pâlci de finațuri, ce pare că-ți amintește stepa primitivă cu vegetațiunea ei luxuriantă. Numai *curganele* (movilele) și *valurile* au rămas ca niște ruini din timpurile vechi ale stepei virgine, cînd nu era călcată de cît de turmele și hergheliile nomazilor, cari o locuiau în timpuri imemorabile. Aceste movile se întilnesc pe întreaga stepă, din Siberia și pînă la Dunăre; asupra celor de pe Bărăgan d. Murgoci a atras mai deunăzi atențiunea specialiștilor.¹⁾

În Rusia ele au fost de mult studiate și se constată că sunt mai multe feluri de curgane:

1. Curgane ce au servit ca puncte de observație nomazilor. Acestea sunt mai țuguiate și mai înalte; de pe vîrfurile lor nomazii (probabil Sciții) își observați atît turmele răspîndite prin ierburi și bălării, cît și mișcările inamicului ce se ivea uneori. Pe vîrfurile acestor curgane staționa șeful tribului nomad, cînd tribul lui începea să se mute în alt loc, sau cînd executa mișcări de mobilizare în caz de război cu vre-un trib vecin.

Ridicarea acestor curgane era o necesitate, căci iarba stepei virgine e atît de înaltă încît chiar stînd călare nu poți vedea prea departe.

2. Mai sunt curgane-morminte. Acestea sunt mari, lățite, impunătoare. Sub ele zac osămintele regilor, dispuse în anumită poziție. Pe

¹⁾ G. Murgoci: Movilele Bărăganului. «Sămănătorul» No. 9 an. VI.

virful lor nomazii oficiau serviciile religioase; în ele azi se găsesc diferite obiecte, ce erau în uzul locuitorilor stepei vechi. S'au des-gropat pînă acum foarte multe dintr'aceste morminte și muzeele ru-sești sunt pline de obiecte de tot felul, pe cari le întrebuințau Scifiți și cari s'au scos de arheologii ruși din aceste mărețe morminte; s'au găsit chiar jucării de copii și multe urme ale vieții acelor vechi stăpînitori ai pămîntului nostru.

3. Sunt și curgane-cetățî. Acestea au diferite forme. Unele sunt circulare cu o intrare, cum sunt redutele de azi. În mijlocul acestora se ridică cite o movilă, care servea ca punct de observație; între cercul exterior și movilă stătea oastea, sau era ascunsă turma. Mo-vila din centru are o depresiune în virf, ceea ce arată că observa-torul stătea ascuns în acea depresiune și-și scotea numai capul, pentru a striga semnalul său pentru a vedea mai bine. Valul exte-rior este întotdeauna mai înalt în partea opusă intrării, ceea ce arată că dinspre partea înaltă a valului era teritoriul inamicului. Alte curgane-cetățî au forma patruleteră și valul e de asemenea mai ri-dicat din partea opusă intrării; aceste cetățî mai au citeun val în semicerc în interiorul cetățîi.

Mai sunt și alte cetățî cu numeroase anexe; unele de exemplu au cite două valuri lungi, ce pleacă de la eșirea cetățîi și cari probabil serveau pentru protejarea eșirii din cetate; citeodată cetatea are două eșiri și atunci sunt patru valuri protectoare. Valurile acestea protec-toare au în multe cazuri la virf niște depresiuni, cari serveau de a-dăpost apărătorilor valului.

Suprafața ocupată de curganele-cetățî variază foarte mult, trecînd chiar de un pogon.

Citeodată se întimplă că aproape de cetățî sunt mai multe mo-vile mici; acestea sunt mormintele apărătorilor cetățîi.

4. Cimitirile pot fi confundate foarte ușor cu îngrămădirea de movile, asemenea mici, care au fost rîdicate de un animal de stepă, ce s'au mai păstrat pe ici pe colo în stepele rămase virgine din răsăritul Rusiei.

Acest animal, care azi poartă numele tătărăsc de *baibac*, a dispărut din stepă, unde el trăia în niște movile, ce le ridica el singur; în interiorul movilei el făcea o serie de galerii, ce mergeau adînc în pămînt.

O movilă-casă construită de un baibac servea de locuință mai multor generații, din cari fiecare căuta să mărească movila cit mai mult.

O altă rămășiță a stepei vechi sunt valurile, cari s'au păstrat mai

bine prin Basarabia. Acestea serveau pentru delimitarea graniței dintre două triburi și chiar pentru apărarea lor. Valurile au avut o soartă contrarie curganelor; căci pe cînd curganele erau păstrate în timpul războaielor dintre triburi, fiecare trib avînd nevoie de ele, valurile din contra se distrugeau și se săpau în alt loc, granița strămutîndu-se mai departe. Mai bine s'au păstrat ele în Basarabia, unde popoarele nomade, locuitorii stepei, veneau în contact cu popoarele războinice din munți: Traci, Gali, Celți, etc. În această parte valurile trebuiau să servească nu numai pentru delimitarea teritoriului, dar și pentru apărare; ele au trebuit să fie construite mai mari, mai puternice; aci fiecare generație contribuia cu maximul posibil la întărirea valului.

Se cunosc azi în Basarabia 8 valuri mari, din cari două poartă numele de *valurile lui Traian* sau *Troiane*. La aceste două valuri se vede bine că ele au servit de graniță dintre triburile nomade, căci valul de sus desparte regiunea păduroasă de stepa cu pămînt negru (Bugeacul de azi); iar valul de jos desparte această stepă de solul roșcat și cu sărături dintre lacurile Basarabiei. Se mai găsesc rămășițe de valuri și prin alte puncte ale stepei; dar aceste valuri dispar foarte repede în urma lacomului plug, care nu vede în valuri de cît o piedică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De unde au luat nomazii ideea construirii acestor valuri și cine erau constructorii? iată o chestiune asupra căreia părerile arheologilor sunt împărțite. Unii arheologi susțin cu tărie, că nomazii (Sciții) erau supt influența a două culturi, cari atunci exista și cu care ei veneau în contact: cultura chineză la răsărit și cultura Troiei la apus. Din China ei au luat ideea valurilor (în China s'a clădit și marele zid, ce o desparte de Mongolia și Manciuria), iar constructorii își aduceau mai din apropiere, din Troia. Bine înțeles că arhitecții Troieni construiau nu numai valurile, ci și cetățuiele. Acești arheologi merg cu deducția pînă acolo că admit că de la acești constructori troieni a venit și denumirea de *troiene* date valurilor, numire care s'a trecut apoi și la îngrămădirile de zapadă de forma valurilor.

Cu mult în urmă au venit Romanii, cari au pus stăpînire pe aceste valuri, le-au întărit foarte mult, construind și castre pe lîngă ele. Cele mai mari valuri au început să fie numite în actele oficiale și în literatură *valurile lui Traian*, dar poporul păstrează tradiția și le zice tot *troiene*.

Ipoieza ce-i drept e cam curioasă, dar e de observat că această denumire se întilnește pînă pe la marea de Azov, unde se mai

gădesc câte-va urme de valuri și unde se știe că Romanii ori Traian n'au călcat.

Zeci de popoare au cutreerat stepele: Goții, Chazarii, Pecenegii, Cumanii, Tatarii, etc., toți au cercat să se stabilească pentru totdeauna în cîmpiile stepii; dar nici unul n'a răușit, căci n'a putut să se adapteze naturii stepelor, și s'au retras de pe ele sau au plecat mai departe spre apus. Numai Sciții, nomazii vechi, contemporanii Troionilor și ai lui Herodot, se adaptase acestor stepe dînd naștere și unei culturi deosebite, caracteristică traiului nomad, ce-l impunea natura stepelor. Dar lumea s'a îndesit. Azi în stepă au venit popoare nouă, cultură streină stepii și s'au stabilit pe ea distrugînd cu tîrnăcopul și cu ferul plugului nu numai bogata vegetație și mantaua stepii, ci și curganele și valurile — aceste ruine ale stepii primitive și a civilizației ei. Pe de o parte natura în drumul ei tinde spre transformarea stepii: pădurea din spre Nord invadează încetul cu încetul stepa. Pe de altă parte omul schimbă priveliștea stepii: unde era pînă mai dăunăzi un curgan mareț, acum se înalță o turlă de biserică, iar de-alungul troianului se aliniază drumul de fier.

Stepa lui Danilevski nu mai e de recunoscut, iar ruinele ei se șterg din fața pămîntului.

T. PORUCIC.

C R O N I C A

Din pricină că gîndul nostru de-a spori cu patru pagini revista a fost zădărnicit de greutatea tipografică prea mare, fimem să dăm, din vreme în vreme, câte un număr special pe seama cetitorilor noștri statornici.

Astfel vom apărea de Paști în număr dublu, pentru săptămîna patimilor și pentru săptămîna luminată, dar vom da cinci coale de tipar, cu 80 de pagini, în loc de 40, prin urmare patru numere, cu prețul numai de 40 bani pentru cumpărătorii săptămînați. Vom alătura și ilustrații datorite concursului prețios al d-lor Verona, Kimon Loghi și Steriade, membrii de seamă ai «Tinerimii artistice», precum și o compoziție musicală a d-lui L. Tempea: «Rugăm-ne 'ndurărilor» de M. Eminescu.

Vestim, în acelaș timp, că de Paști vor apărea două volume nouă ale colaboratorilor noștri, dd. M. Sadoveanu și N. Dunăreanu, care își tipărește acum întîia sa carte. Bucățile din acest număr vor fi cuprinse și în volum.

I. Știri culturale și artistice.

Unele ziare, chiar dintre acele care puteau trece ca exact informate despre activitatea culturală binecuvîntată a soților Grigore și Adina Olănescu, au atribuit mult regretatei și titlul de secretară a «Societății Femeilor Romîne»,

făcînd ast-fel să se strecoare greșeala și în articolul nostru din numărul trecut. Secretară a societății, de la înființarea acesteia, în 1892, pînă astăzi, a fost și este doamna Zoe N. Mandrea, care a contribuit în cea mai mare parte la întemeierea și dezvoltarea folositoare societății și are meritele sale deosebite pentru bunul ei mers. Rectificăm cu plăcere greșeala săvîrșită involuntar, cerînd scuzele noastre doamnei Zoe N. Mandrea, a căreia rivnă și dezinteresare în munca pentru scopurile înalte ale societății o prețuim de mult.

* Concertul de Duminecă al societății «Carmen», dat supt conducerea d-lui D. G. Kiriac și cu prețiosul concurs al orchestrei Ministerului instrucției publice și al d-lor Edg. Dall'orso, I. Băjenaru și Gh. Dimitriu, a fost un adevărat triumf pentru neobositul maestru și pentru membrii corului. A fost un concert pur clasic, cu opere complicate și grele precum «Crăiasa ielelor» (Niels Gade), «Pustiul» (Félicien David) și marșul din «Ruinele Atenei» (Beethoven),— totuși cîntăreții doinelor și horelor noastre dovediră, de astă dată, că pot interpreta cu pricepere, cu pregătire serioasă, cu fin simț muzical și cu pornire curată a inimilor și creațiunile marilor compozitori clasici cari stăpînesc cu geniul muziciei sufletele omenești din orișicare parte a lumii culte. E, decî, o faptă culturală vrednică de laudă încercarea strălucit izbutită a societății «Carmen» de-a răspîndi și la noi, în straturî cit mai întinse ale poporației orășenești, prin coruri alcătuite dintre ai noștri, muzica senină și eternă a clasicilor. Firește, această laudă încununează mai întîi pe d. G. D. Kiriac, căruia îi dorim încă multe din zilele deplinei biruinți a muncii, precum i-a fost ziua Duminecii trecute. Publicul, pe care și de astă dată abia îl mai încăpea sala cea mare a «Ateneului», a răsplătit cu repetite aplause hărnicia maestrului, a cîntăreților săi, și a distinșilor soliști. D-l I. Băjenaru a izbutit să asigure un succes mai mult—și nu unul de toate zilele—vocii sale fermecătoare, d. Edg. Dall'orso și-a dat toată truda să fie la nivelul reputației ce i s'a făcut, d-șoara Elena Bonciu ne-a înduioșat iarăși cu puternica-i voce curată, d. I. I. Căpriță, se poate felicita și dinsul de strălucitu-i debut, de asemenea d-șoara Drăgulinescu, a căreia simpatică voce delicată, bine instruită și sigură, a plăcut multora.

* Sîmbătă seara, societatea muzicală «Hora», de supt conducerea d-lui Juarez Movilă, a serbat, printr'un festival artistic, aniversarea de șeșase ani a înființării ei. Corul societății a cîntat diferite cîntece naționale și imnul Dinastiei romîne al d-lui Movilă; au mai fost soluri de voce și instrumente, trio de coarde etc. D-l C. Dobrescu a ținut o disertațiune despre rostul «Horei». S'a jucat și comedia într'un act «Bacalaureată» a d-lui N. Țincu. Invitații cari au fost de față la serbare, s'au depărtat foarte mulțumiți. Dorim hărniciei societății mulți ani de muncă și de izbînză.

II. Reviste.

Cu revenirea d-lui Spiru C. Haret în fruntea Ministerului Instrucției publice. «Revista generală a învățămîntului» a trecut supt conducerea d-lui E. A. Pangrati, profesor universitar. Ingrijirea specială a revistei s'a incredințat

d-lui G. Bogdan-Duică, ale cărui cercetări și studii pedagogice temeinice sînt mult cinstite în toate cercurile școlare.

În nr.-ele 8 și 9 ale revistei, avem un cuprins bogat: Dl. Spiru C. Haret publică, sub titlul «Un eveniment istoric», un articol sever, dar întemeiat despre ridicola și primejdioasa «reformă a învățămîntului superior» spulberată de opoziția crîncenă a Universităților din București și Iași. Un scurt articol semnat S. A. se ocupă de reforma școlară din regatul vecin, d. I. Valaori propune cîteva schimbări judicioase pentru examenul de admitere ca bursieri și solvenți la seminarul. D. dr. N. Regman-Păunaș are o notiță despre Pestalozzi și însemnătatea lui pentru știința educativă, d. D. Constantinescu urmează cu informațiile d-sale despre înființarea asociațiilor agricole în Belgia. Sub titlul «Idei și fapte» sîntem ținuți în curent, de d. Bogdan-Duică și alții, asupra mișcării pedagogice la noi și în străinătate. Se publică în întregime și cele două memorii ale Universității din București în chestia «reformei» universitare a d-lui C. Dissescu, apoi rezumatul unei conferințe a d-lui P. I. Stroescu despre «Clasa de selecție», o critică interesantă de d. G. I. Chelaru, asupra noii ortografii academice și defectele ei; ceva despre școalele elementare profesionale sătești de d. Gh. Glonța; studiul d-nei Ana Conta-Kernbach despre «Recompense și valoarea lor în mersul cultural românesc»; ceva privitor la învățămîntul religios în Germania de d. dr. I. Măcsim; o lămurire populară a noii pedagogii (experimentale), după dr. W. A. Lay, de d. G. Bogdan-Duică; cîteva documente critice despre mersul militarizării școalelor; un articol de d. S. Tomescu asupra activității extrașcolare a institutorilor și o cronică pedagogică foarte bogată și instructivă care arată și ea competența și hărnicia d-lui G. Bogdan-Duică în redactarea revistei.

* Luceafărul, nr. 6, cuprinde printre altele o traducere din Petöfi a d-lui O. Goga, o schiță a d-lui M. Sadoveanu («Fintina Hazului»), o scrisoare a d-lui G. Murnu despre Colosseul din Roma (cu ilustrații), sfîrșitul povestirii din Munții Apusenii a d-lui Al. Ciura, o scrisoare bucureșteană a d-lui G. Bogdan-Duică despre poetul P. Cerna-Stanciov, o notiță despre volumul «În lumea dreptății» al d-lui I. Al. Brătescu-Voinești și în frunte un articol al d-lui Oct. Tăslăuanu despre Asociația culturală ardeleană.

În nr. 7, d. O. Goga ne dă o frumoasă «Rugăciune» inspirată de năpasta răscoalelor țărănești. D-l I. Agîrbiceanu începe o povestire («Domnișoara Linuța»), d. Gh. Murnu continuă descrierea monumentelor antice din Roma. d.d. I. U. Soricu și Dinu Ramură au versuri; se reproduce poezia d-lui O. Goga din Conv. lit. («Zile rele»). În cronică, mare parte neiscălită, se face și o filipică, deghizată și suspectă, pe socoteala «cronicarilor revistelor», anonimă ca și acela care-i judecă. Păcat că nu e iscălită notița hazlie: am ști dacă e într'adevăr un auto-portret și o ceartă... cu sine însuși.

* «Revista politică și literară» din Blaj, nr. 7, are deasemenea o povestire a d-lui M. Sadoveanu, care descrie, cu daru-i cunoscut, o călătorie la vechea și frumoasa minăstire Rîșca a lui Vodă Petru Rareș. D-l I. Agîrbiceanu ne dă în «Precupaș» una din schițele sale cele mai bune, ca observație psihologică și ca expunere, d. Em. Gîrleanu are o scurtă schiță, d. dr. Macovei

cite-va interesante impresii din călătoria sa în România care vor apărea într'un volum, alături de cele scrise de d-sa și de d. Al. Ciura. În partea politică, citim un prim-articol al d-lui Casiu Maniu pentru libertate, informații despre adunarea dela Blaj, din 10 Mart, privitoare la reforma școlară a guvernului ungar și discursul frumos și cald al d-lui Al. Ciato despre libertatea de presă. Mai avem o poezie de Dafin și cronici literare de L. Rusu despre traducerea admirabilă a d-lui Gh. Coșbuc din Georgice și «Mormîntul unui copil» de d. M. Sadoveanu. D-l Al. (Ciura) apreciază broșura «Biserica lui Bob în Cluj» a d-lui dr. E. Dăianu.

* «Junimea literară» din Suceava, nr. 4, publică o poezie duioasă, pornită din inspirație curată, a d-lui I. Broșu, o traducere a unei povestiri sîrbești (după Lazăr R. Lazarovič, d. I. Grămadă), o poezie de Leandru, câteva reflexiuni favorabile ale d-lui V. Greciuc pentru învățămîntul limbilor clasice, o poezie de d-șoare Elena Sîrena, impresii de la mormîntul lui Eminescu, de d. L. Marian, o poezie de d. V. Loichiță, cîntece de dragoste, de d. G. Rotică, traduceri din Petöfi și A. Daudet («Colibă») de d. V. Loichiță, o dare de seamă elogioasă despre opera clasică a d-lui A. C. Popovici, de d. I. I. Nistor și începutul unei recenzii a d-lui G. Tofan despre cartea d-lui G. Alexici: «Geschichte der rum. Litteratur».

III. Ziare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În «Tribuna» din Arad, nr. de la 6/19 Aprilie, d. Eugen Brote publică un articol de informații interesante și de păreri așezate despre «misiunea băncilor populare în reforma agrară din România». Cu privire la cunoscutul articol pretențios și necumpănit al d-lui Partenie Cosma, d. Brote observă cu dreptate că «ceea ce se potrivește la Sibiiu, nu se potrivește la București».

* Atragem luarea aminte a conducătorilor «Luptei» asupra cronicarului lor pripit care de astă dată, neavînd prilej a mai face greșeli «de răsmiriță» care... să treacă granița, scrie în nr. dela 10/23 Aprilie că «anul viitor se va serba amintirea împlinirii unui veac (!) de la moartea (!) mitropolitului Șaguna».

* «Apărarea națională», nr. de la 1/14 Aprilie, are în pagina întîii portretul și biografia arhipresviterului-stavrofor Ioan Hostiuc, «unul din cei mai vrednici preoți din țărișoara noastră», scrie confratele bucovinean. Sărbătoritul împlinește patruzeci de ani de preoție. Sc.

RASPUNSURI

A. M. Loco. — «Amurg» și «Icoana» — nublicabile.

Ignotus. Loco. — Mai trimeteți.

C. T. Iași. — Așteptăm cu nerăbdare. Sărbători fericite!

G. T. Birlad. — Ai primit scrisoarea?

I. P. Craiova. — Traducerea Dv. nu era lipsită de calitate.

Tr. G. S. Loco. — «La streș'ne — ai'm' furțar'ii» nu merge. Mai sînt și alte greșeli de formă. Cu îndreptări, poate.

Cărti apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
Bulevardul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru. » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru. » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoiți vechi și noi	1.50
— Proză	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmele Romînilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și proză	1.25	NEGRUZZI C. — Proză	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Romî- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete	2.—		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . . . à Lei 5.— vol

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mânia	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mânia	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
COȘBUC G. — Valuri alinate, poesii traduse din Carmen Sylva	1.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
CHEŢI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Foiletoane	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
— Fragmente	2.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	— .50
CUNȚAN MARIA. — Poesii	1.25	— Istoria Romînilor în chi- purii și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni	1.50	— Credințe	1.50
FLĂMARION C. — Tainele ce- rîului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvine!	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fete	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN . Moșneagulde la munte	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin POP VASILE. — Ris și plîns	1.50
— Domnița Viorica	2.—
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—
Rutenisarea Bucovinei	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri	1.50
— Crișma lui moș-Precu	2.—
— Dureri înnăbușite	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii	1.50
— Povestiri din război	2.—
— Floare-Ofilită (roman)	2.—
— Amintirile căprar Gheorghiiță	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuză sta- țiunilor Balneare și Climate- rice din România	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită	2.—
— Din bătrîni	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului	1.50
VOINEȘTE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

	L. B.
No. 1—3. Istoria populară a Romînilor	—45
» 4. Cîntarea Romîniei	—15
» 5. Istoria populară a li- teraturii Romine	—15
» 6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu	—15
» 7. Perderea Basarabiei	—15
» 8. Unirea Principatelor	—15
» 9. Mihail Cogălniceanu	—15
» 10. Vasile Alecsandri	—15
» 11. Stefan-cel-Mare	—15
» 12-13. Istoria lui Mihail Vi- teazul, de N. IORGA	—25

	L. B.
No. 14. Revoluția lui Horia	—15
» 15. Răpirea Bucovinei	—15
» 16. Cum să ne creștem copii	—15
» 17. Păstrarea sănătății	—15
» 18. Ce să citim?	—15
» 19. 10 Maiu	—15
» 20-22. Războiul pentru nea- tîrnare	—45
» 23. Viața și faptele Mitro- politului Moldovei Veniamin Costachi	—15
» 24. Aritmetică	—15
» 25. Femeia în revoluția din Rusia de E. Arbore-Ralli	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romanze și cîntece
naționale romine pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa- triotic.	11. Cuceruz en frunza'n sus. Cîntec popular.
2. Luna doarme. Romanză populară.	12. Fetișo din acel sat... Arie din Transilvania.
3. Aolen! Arie populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie populară.
4. Suspine crude. Romanză populară.	14. Inulțoara mea. Arie populară.
5. Cit te-am înbit. Romanză populară.	15. Am un leu și vreau să-l beau. Cîntec popular.
6. Călugărul. Melodie populară.	16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	17. Imnul Regal Român de Hübsch.
8. Donă fete spală lînă. Arie popul.	18. Cîntecul Gîntei Latine.
9. Ce te legeni codrule? Romanză.	
10. Steluța. Romanză.	

Prețul unui Ex. 20 bani.

De vânzare la toate librăriile din țară și la Instit. de arte graf.

și edit. „MINERVA”, București, B. dul Acad., 3.—Edgar Quinet, 4.